

Nomina 37. (2014)

Szerkesztők: JOHN BAKER – JAYNE CARROLL. Society for Name Studies in Britain and Ireland, Lavenham, Suffolk. 211 lap

A folyóirat 2014-re datált, 2016-ban megjelent száma hat tanulmányt, egy konferencia-beszámolót, négy könyvismertetést és egy bibliográfiát tartalmaz.

Tanulmányok. MICHAEL PEARCE tanulmánya arra hívja fel a figyelmet, hogy globalizálódó világunkban is igényként jelenik meg a lakóhelyhez kötődő identitás nyelvi jelölése (1–34). A jelenségre olyan, a 19–21. század során jelentkező elnevezéseket idéz, amelyek egyes észak-angliai települések lakosait azonosítják. Az 54 bemutatott megjelölés közül hat elnevezés (pl. *Geordie* 'a Tyne folyó északkelet-angliai szakasza mentén lévő városhalmaz lakosa'; *Sand Dancer* 'South Shields-i lakos') megjelenését, alakjának és jelentésének változását, eredetének magyarázatát részletesen is tárgyalja a szerző. E korábban inkább pejoratívnak, lekicsinylőnek érzett megjelöléseket mára a helybeliek is szívesen alkalmazzák magukra, ezzel is hangsúlyozva azon törekvésüket, hogy Newcastle-nek, a környék nagyvárosának a kulturális és gazdasági dominanciája alól kivonják magukat.

DUNCAN PROBERT a Bury St Edmunds-i apátság Suffolk megyei birtokairól és birtokosairól 1086–1087 környékén készített feljegyzés személynévanyagát vizsgálja (35–71). Megállapítja, hogy a szigeti nevek száma mind az egyén-, mind a ragadványnevek esetében magasán felülmúlja a kontinentális neveket. Ezért az eddigi elképzelést, miszerint a normann hódítás (1066) után a kontinensről származó személynevek divatja gyorsan elterjedt Angliában, árnyalni kell. Inkább az történhetett, hogy a kontinensről a normann hódítás előtt vagy után a szigetországba átköltöző személyek asszimilálódtak, a helyiek pedig fokozatosan vették használatba a betelepülők személyneveit.

SIMON YOUNG tanulmánya a *boggart* (vö. sztenderd angol *boggard* 'kísértet, mumus') elemet tartalmazó, lancashire-i, yorkshire-i és derbyshire-i objektumokat jelölő mikrotoponimákat vizsgálja (73–107). A *Boggart Hole* típusú helynevek, mint a szerző megállapítja, gyakran jelölnek vízmosás által vájt, erdővel benőtt, meredek völgyeket, szurdokokat, s a név később átvonódhatott a völgyoldal egy magasabb pontján lévő házra, bányára, földterületre is. A névformák talán kapcsolatba hozhatók azzal a kora középkori hiedelemmel is, amely elkülönítette egymástól az alacsonyan fekvő, vizes helyeken élő félelmetes szörnyeket és a magaslatokon lakó játékos manókat és koboldokat.

PETER MCCLURE a FaNUK (Family Names of the United Kingdom 'Az Egyesült Királyság családnevei') elnevezésű projekt résztvevőjeként a munka tanulságairól tanulmány-sorozatot készít; a jelen kötetben ennek a második része kapott helyet (109–141). A szerző vélekedése szerint a középkori családnevekkel összefüggésben az etimon meghatározása, a modern kori családnevek esetében pedig a névváltozatok azonosítása jelenti az egyik legnagyobb kihívást a vizsgálódások során. A FaNUK projekt hasznosítani tudja a történeti források digitalizált állományát, s erre alapozva új módszertani eljárásokat vezet be a névalakok eredetének és változástörténetének a vizsgálatakor: kiemelt figyelmet fordít a családnevek földrajzi megoszlásának adataira, valamint az alakváltozatok azonosítására.

GILLIAN FELLOWS-JENSEN az észak-angliai helynevek skandináv eredetű névrészei közül vizsgál néhányat, így a *-ketil* végződést tartalmazó személyneveket és azokat a

személynévi elemeket, amelyek óangol gyökerű alaprészekhez kapcsolódnak (143–158). Különösen érdekes az érvelés, mellyel igazolja, hogy az Ítéletnap könyvben (Domesday Book) előkerülő *Akile Sufreint* azonos a más forrásokból *Achi danus*-ként ismert személlyel.

RICHARD COATES arra a kérdésre keresi a választ, hogy mi lehetett a hírhedt angol kalóz, Feketeszakáll (Blackbeard) családneve (159–168). A közvélekedés szerint a bristoli születésű tengerész neve *Edward Teach* volt, ám a FaNUK (l. fent) adatai alapján a *Teach* családnev Bristol környékén a 18. század elején nem mutatható ki. A szerző végül Feketeszakáll eredeti családneveként a régióban az adott időszakban igazolhatóan meglévő *Thatch* családnevet jelöli meg; ez egybecseng azzal az elképzeléssel, hogy a Brit Virgin-szigetek két szigete (Great és Little Thatch Island) Feketeszakáll után kapta a nevét.

Beszámoló. A kötet rövid beszámolót tesz közzé a Brit és Ír Névtudományi Társaság (SNSBI) 2014. évi, 23. tudományos konferenciájáról az elhangzott előadások és projektismertetőik címének, témájának felsorolásával (169–171).

Recenzió. A rovat négy kötetet mutat be (173–188). Az első egy elméleti munka, amely óangol példaanyag segítségével a mentális lexikontól elkülönítendőnek ítélt mentális onomasztikon létezése mellett érvel. Ezt követi egy recenzió egy doktori disszertáció kiadott változatáról, amely az angol helynevekben jelentkező, határra utaló névrészek jelentésével, földrajzi megoszlásával foglalkozik. Ismertetnek továbbá egy monográfiát, amely az angol helynevekben gyakorta előkerülő *thorp* és *throp* névrészekről interdiszciplináris megközelítéssel bizonyítja, hogy gazdasági vonatkozásúak, s a szántóföldi művelés terjedésével kapcsolatosak. Végül bemutatnak egy helynévszótárt, amely Guernsey szigetének a történeti mikrotoponimáit adja közre, etimológiai megjegyzések kíséretében.

Bibliográfia. A kötet a 2013-ban megjelent, Nagy-Britannia és Írország tulajdonneveivel (is) foglalkozó, főként angol, kisebb részben francia, német, norvég, svéd, dán, walesi és ír nyelvű történelmi, filológiai, névtani (az utóbbin belül általános kérdéseket tárgyaló, forrásanyagot megjelentető és módszertani témájú, valamint személy-, hely- és középkori irodalmi neveket feldolgozó) kiadványok, tanulmányok, recenziók bibliográfiájával zárul (189–211). Bekerültek a bibliográfiába a Névtani Értesítő 35. számában megjelent, vonatkozó témájú, magyar nyelvű recenziók is: Alastair Fowler angol irodalmi személyneveket tárgyaló monográfiájának, a 21. Nemzetközi Névtudományi Kongresszus köteteinek, az *Onoma* 43. és a *Nomina* 33. kötetének ismertetése.

BÖLCSKEI ANDREA

Károli Gáspár Református Egyetem
Bölcsészettudományi Kar

Onomastica 59. (2015)

Főszerkesztő: ALEKSANDRA CIEŚLIKOWA. Komitet Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk, Instytut Języka Polskiego PAN, Kraków. 500 lap

Az *Onomastica* 59. évfolyamában 21 tanulmány és 1 hosszabb közlemény, 3 műhelytanulmány, 12 ismertetés, 2 konferenciabeszámoló és 3 megemlékezés olvasható. Ezeket az alábbiakban a rovatok sorrendjében haladva külön-külön mutatom be.